

Alzoo lief
heeft God de
wereld gehad

door
M. Rudiger.

ALZOO LIEF HEEFT GOD DE WERELD GEHAD

DOOR

M. RUDIGER.

KORENHALMEN,

Vertellingen voor de Jeugd.

No. 21.

ROTTERDAM,
J. M. BREDÉE.

Het was de lente van het jaar 1532: de lieve zon lachte aan den blauwen hemel, de leuwerik jubelde hoog in de lucht, het loof der boomen was lichtgroen in het woud, dat zich aan ééne zijde van den Leeuwenburg tot in het oneindige scheen voort te zetten. Het kasteel was door een hoogen wal omgeven, die van de omgeving was gescheiden door een breede gracht, zoodat de poortwachter voor elk, die wilde binnenkomen, eerst de zware ophaalbrug moest nederlaten.

Vrouwe Edeltraut zat in de vensterbank en spon. Het vensterglas was bont gekleurd, in dien tijd nog een zeldzame weelde en een geschenk van haar echtgenoot. Naast de edelvrouwe stond haar blondlokkig jongske, dat ongeveer tien jaar oud was en vol oplettendheid naar buiten keek.

Het was stil in de kleine kamer; juist legde vrouwe Edeltraut haar spinsel in de mand, die naast haar stond en vraagde lachend: »nu, Markus, waar denkt gij over?»

»Eigenlijk nergens over, moeder. Ik keek maar eens naar de vinken op dien tak daar en luisterde hoe de lijster daarboven in het woud zingt: O, moeder, wat is het heerlijk, dat het lente is!» Hij zuchtte diep en zijn blik wendde zich weer naar buiten.

»Moeder,» begon hij na een poosje weder, »waarom

heeft de lieve Heere den winter gemaakt? Ik houd niets van den winter en vader ook niet: hij was ontevreden, als hij voor het vuur zat en niets kon uitvoeren."

Een schaduw trok over het aangezicht van vrouwe Edeltraut, »ontevreden was je vader niet, Markus; alleen verlangde hij naar het woud en zijne vrienden."

»Waar is hij nu?"

»Ik weet het niet, maar ik meen, dat hij wel spoedig terug zal komen."

»Ik ben benieuwd of hij voor mij zal meebrengen, wat hij beloofd heeft."

»Wat dan, mannetje?"

»Een beer voor het slotplein; de onze is immers dood."

»Neen, kleine, dat geloof ik niet; hij kan hier geen beer krijgen."

»Maar hij heeft het mij toch beloofd," antwoordde Markus eenigszins dralend.

»Vader schertst soms; doch misschien koopt hij er een en schenkt u dien; ge moet hem vroolijk ontvangen, ook als hij er geen meebrengt. Kom nu maar eens hier, mannetje, we zullen samen lezen."

Alle gedachten aan den beer verdwenen; Markus sprong naar het smalle in den muur gemaakte kastje, opende de deur ervan, die van sierlijk snijwerk voorzien was en haalde een groot boek eruit. Vrouwe Edeltraut legde het op haren schoot en opende het. Het was het Nieuwe Testament, overgezet door Dr. Maarten Luther. Het gelaat der edelvrouwe teekende grooten ernst, zij vouwde de handen en verzonk in diep nadenken, waaruit zij gewekt werd door de stem van haar zoontje, die zeide: »moeder, lees toch, hoe de Heiland de kinderen zegent; ik wenschte wel, dat

ik daarbij gestaan had. Wat dunkt u, zou Hij mij ook de hand op het hoofd gelegd hebben?"

»Zeker wel; maar Markus, gij weet, dat de lieve Heere het heden nog doet en wanneer gij des avonds in uw bedje ligt en tot Hem bidt, dan zegent Hij u eveneens als Hij vroeger de kinderen deed."

Toen las de moeder en Markus luisterde aandachtig. Eindelijk toen zij samen nog een lied gezongen hadden, vroeg de knaap: »Moeder, waarom leest en zingt vader nooit?"

De moeder bloosde, maar zei: »Vader mag de nieuwe leer niet lijden; begrijpt gij wat dat zeggen wil?"

»Neen moeder, niet geheel," zei Markus.

»Ja, ziet ge, wij leefden maar voort en het heerlijke Woord van God was bijna verloren en vergeten; toen heeft de dierbare Doctor Martinus het weder voor den dag gebracht en het zoo geschreven, dat wij het lezen en verstaan kunnen, en dat ons hart door het kostelijk Woord vrede en vreugd ondervonden. Uw vader — nu, hij meent, dat dit niet noodig was geweest, hij — doch ik kan het u zoo niet zeggen. Wij willen den Heere Jezus bidden, dat vader het heilige Bijbelboek ook zal leeren liefhebben."

»He ja, moeder, dat zal heerlijk wezen; dan doet vader met ons mee."

Juist klonk de horen van den torenwachter. »Daar is vader," riep Markus en hij sprong naar de deur; toen keerde hij zich om en riep zijne moeder toe: »Komt gij niet mee om vader te begroeten?" De moeder was reeds opgestaan en volgde. Zij hoorden de brug nederlaten — daar verscheen heer Rochus op zijn licht geel rijpaard, begeleid door een knecht;

maar wat was dat? Er volgde nog iets heel wonderlijks. Markus vergat bijna den welkomstgroet; hij staarde het bruine harige dier aan, dat door een zonderlingen man aan een ketting geleid werd en langzaam en met moeite voortliep.

»Vader!» riep Markus, »een beer? Moeder, denk eens, toch een beer: ik wist het wel, dat vader zijn belofte houden zou.»

»De beer behoort aan rondreizende lieden,» zei Vrouwe Edeltraut bijna angstig; »kijk, daar komt nog meer grappigs.»

Een vrouw, die er even even vreemd uitzag als de man, kwam met een kar, waarop een half dozijn apen zaten, die allerpotsierlijkst rondsprongen. Een ervan had zelfs een rood jasje aan en groette den jonker met grappige buigingen. Naast het voertuig liep een kleine jongen; doch toen de burchtvrouw nauwkeuriger toezag, was het een volwassen dwerg en zeker wel veertien of zestien jaar oud. Nu vormde de rondreizende grappenmakers een groep, de beer moest dansen, de apen kunsten vertoonen en het dwergje zong met schelle stem een liedje, vermaakte de toegestroomde knechten en meiden met zijn grappen en hield zijn hand op om geld te innen. Heer Rudolf gaf een zilverstuk, waarvoor de dwerg van vreugde opsprong. Markus echter keek bijna angstig naar den bont opgesierden kleine en begreep niet, dat deze zoo vroolijk kon zijn bij zijn jammerlijken toestand of... ging het niet van harte?

»Gaat in de keuken en laatu bier en brood geven,» zei heer Rochus. »Maakt den beer hier aan dezen ijzeren ring vast.»

De speellieden hadden zeker grooten honger, want zij lieten zich dit geen tweemaal zeggen. Toen zij heengegaan waren speelde Markus met de apen, dien hij wat te eten gaf en . . . heer Rudolf gaf aan twee knechten bevel den beer in het berenhok te brengen, »want,» zei hij »wij hebben het lang genoeg zonder beer gedaan.»

De knechts deden wat hun bevolen werd en lachten onder elkaar, wat de eigenaars van den beer wel zeggen zouden, als zij het dier niet meer zagen.

Daar kwam reeds de hoofdman van den troep en . . . met fonkelende oogen vol onrust vroeg hij: »waar is de beer?»

Niemand antwoordde.

»Waar is de beer?» riep hij nog eens bijna in vertwijfeling.

»Het behaagt heer Rochus dat dier hier te houden op het slotplein; hij heeft er reeds lang een willen hebben,» zei een der aanwezigen.

Het bruine gezicht van den kunstemaker werd vaal-bleek, alle bloed week uit de dunne lippen en terwijl de vrouw de handen ineensloeg en jammerlijk weende, staarde de man op den grond. Eindelijk zei hij stamelend: »geef mij den beer terug, ik moet hem hebben, anders komen wij van honger om.»

»Gij zijt rondreizende lieden en vogelvrij,» wierp een andere knecht hem verachtelijk toe, »wees blij, wanneer ge levend hier vandaan komt.»

De vrouw weende luider en de knecht ging voort: »pruttel en huil niet; wie macht heeft, heeft recht; maakt, dat ge wegkomt of het loopt slecht af.»

Op dit oogenblik trad heer Rochus uit de deur.

»Zijt ge nog hier, jelui schelmen?“ begon hij, »voort vooruit, marsch!“ Zij wilden hem smeekend naderen; zijn aderen zwollen echter op zijn voorhoofd, hij nam een boog van een der knechten, spande die, legde een pijl erop en mikte — toen ijlden de arme lieden jammerend weg. De brug werd achter hen opgehaald en zoo stonden zij daar in het eenzame woud. De apen sprongen lustig als voorheen rond, de vrouw weende en de man zonder vaderland hief dreigend de vuist op tegen het kasteel en mompelde onverstaanbare woorden. Toen trokken zij weg.

Den volgenden morgen nam heer Rochus zijn zootje mee naar het berenhok. De beer gedroeg zich heel vroolijk en Markus vermaakte zich bovenmate. »De beer is nu van u,“ zei de ridder.

»Ik dank u,“ zei de knaap en vatte vaders hand; maar plotseling, zijn vader scherp aanzierend, vroeg hij: »heeft de man u het dier geschonken?“

Heer Rochus lachte schamper: »Die heeft geen beren weg te geven.“

»Dus heeft u hem gekocht? Heeft hij veel gekost?“

De vader wendde zich af en antwoordde luchtigjes: »niet veel.“

Vrouw Edeltraut was bij hen gekomen; haar smartvolle blik ontmoette de oogen van haren man en heer Rochus riep een van de knechts toe, dat zijn paard gezadeld moest worden.

»Waar gaat ge naar toe, vader?“

»Naar oom Baldrian.“

Zwijgend gingen moeder en zoon in huis en heer Rochus reed spoedig weg.

Markus begreep niet, waarom zijn moeder bedroefd

was; het zwijgen drukte hem neder en daarom vroeg hij of moeder wat voor hem lezen wilde, waaraan deze gaarne voldeed. »Wat zal ik lezen?» vroeg zij.

»Ik zou gaarne den tekst leeren, die begint: alzoo lief heeft God de wereld gehad . . . verder weet ik niet.»

»Ja, Markus, dien tekst moet ieder kennen; men kan rustig leven en zalig sterven, wanneer men dien van harte gelooft.»

Markus leerde ijverig en kende den tekst weldra.

Des namiddags van denzelfden dag stond hij weer bij den beer; zijn moeder kwam naar hem toe en hij zei: »moeder, ik heb geen plezier meer in den beer; de man zal bedroefd zijn, dat hij hem kwijt is.»

»Wellicht ja.»

»Ik zou wel eens in het bosch willen gaan rijden, mag ik?»

Vrouwe Edeltraut zag hem verschrikt aan en bijna angstig riep zij uit: »Vandaag niet, Markus, vandaag niet.»

»Maar morgen?»

»Ook morgen niet. O, ik ben bang, dat de man je kwaad zal doen, van wien de beer Neen, Markus, blijf bij mij; ge zijt mijn eenig kind.»

Markus begreep zijn moeder niet, maar hij was toch getroffen door haar liefde; daarom duurde het acht dagen, eer hij weder vroeg om te gaan rijden.

Toen gaf de edelvrouw verlof, maar aan Bodo, den grooten, sterken Bodo, wiens vuisten van ijzer waren, die het zwaard kon hanteeren en wiens pijlen altijd raakten, gaf zij last den jonker te vergezellen en op hem te passen, want zij vreesde de wraak van den bestolen berenleider. Bodo beloofde en vrouwe

Edeltraut was gerust: Zij ging naar het dorp kranken bezoeken.

Maar toen het avond was, heerschte groote onrust op het kasteel en Vrouwe Edeltraut zond strijdbare mannen uit om Markus en Bodo te zoeken, die nog niet terug gekeerd waren. Zij bleef thuis, radeloos n.l. van angst.

Daar sloeg het middernachtelijk uur en — ja eindelijk, eindelijk hoorde zij iets. De brug werd neergelaten en daarover kwamen zij, die gezocht hadden en zij brachten mede een bewusteloozen, gewonden man, een trouwen dienaar, maar die niet spreken kon, Bodo, die met Markus was uitgereden. Het hielp niet of Vrouwe Edeltraut vroeg en riep en weende: men kon niets zeggen, dan dat men Bodo gevonden had, bewusteloos, gewond en dat men hem naar huis had meegenomen. Het hielp niets of zij de breede wonde aan het voorhoofd met haar eigen handen wiesch en verbond, of zij wederom smeekte en bad, Bodo verstond haar niet. Zij waakte bij hem en eerst tegen den morgen sloeg hij de oogen op. Toen . . . »Bodo, kunt ge mij zeggen, waar mijn kind is?»

Het was den armen Bodo moeielijk te spreken en er lag een pijnlijke uitdrukking over zijn geheele wezen. Hij moest zich inspannen om zich te herinneren wat er gebeurd was; maar eindelijk wist hij te vertellen, hoe, nadat Markus en hij een uur samen gereden hadden, de twee paarden aan elkander gebonden, een man was gesprongen achter op Bodo's paard, dezen een zoo geweldigen slag op het hoofd had gegeven dat hij bewusteloos op den grond was gevallen en verder wist Bodo niet.

»Hebt gij den man herkend, die u sloeg?» vroeg de edelvrouw.

»Het was de berenleider,» zei Bodo.

Diepe smart maakte zich meester van Vrouwe Edeltraut, zij trok zich in haar eigen kamer terug, waar zij haar eenigen troost in dit leven, haar dierbaar Bijbelboek opsloeg en las: »Wat buigt ge u neder, o mijn ziel! en wat zijt gij onrustig in mij? hoop op God, want ik zal Hem nog loven; Hij is de menigvuldige Verlossing mijns aangezichts, en mijn God.» Toen zond zij boden naar haren echtgenoot en wachtte.

Waar was Markus?

De berenleider had zich voorgenomen den redder te straffen op de gevoeligste wijs. De vader van Markus had hem zijn beer, het beste wat hij had ontnomen, welnu hij zou dezen Markus ontstelen. De vrouw en de dwerg waren met den wagen en de apen vooruitgereden, hij alleen was achtergebleven op de loer en — na acht dagen had hij zijn doel bereikt. Bodo liet hij voor dood liggen en Markus dwong hij met hem mee te gaan. »Ge zijt nu bij mij,» zei hij tegen het kind, en het zal je vaders een groote som gelds kosten om je terug te krijgen; schrei maar niet, want dat zou je niet helpen; als je stil zijt, doen we je geen kwaad.»

Drie dagen achtereen moest Markus meerijden — des nachts vertoefden zij in de vuilste herbergen — toen kwamen zij aan een vervallen hut in het woud. Daar deed de bekende vrouw de deur open en vroeg: »hebt ge hem?»

»Natuurlijk,» zei de man, »en twee paarden daarenboven, die zijn ook wat waard. Ik zal ze verkoopen, morgen breng ik ze weg. Wees welgemoed, vrouw. Op Leeuwenburg is gejammer, dat is onze vreugd!»

Het dwergje hield niet op naar Markus te kijken en scheen medelijden met hem te hebben. Toen er soep gegeten was, gingen allen slapen op legers van mos, Markus dicht bij Stefanus, zoo heette de dwerg. Markus kon niet slapen, hij bad en lag te snikken. Stefanus werd er wakker van en zei :

»Met wien praat gij toch?»

»Met den lieven God,» zei Markus.

»Wie is dat?»

»Kent gij den lieven Heere God niet?»

»Neen, ik heb nooit van Hem gehoord.»

»Zal ik u iets over Hem vertellen?»

»Neen, nu niet, wij moeten nu slapen, morgen; maar eerst moet ge nog even zoo praten als straks, het klinkt zoo schoon.»

Stefanus was het eenige kind der berenleiders en hij had zijn ouders hartelijk lief, zoo wel als zij hem liefhadden: daarom had hij zoo innig medelijden met Markus: hij gevoelde wat deze knaap miste.

Den volgenden morgen ging de berenleider vroeg weg, zijn vrouw verrichtte allerlei huiswerk en Stefanus vroeg zijn moeder, die naar buiten ging, nog wat te mogen blijven liggen om Markus niet wakker te maken. De vrouw was wel verwonderd over de weekhartigheid van haar zoon, maar zij keurde het toch goed. Eindelijk werd Markus wakker, keek vreemd op en begon te weenen, toen hij zag, waar hij zich bevond.

»Ween niet,” zei de dwerg: »mijn ouders zullen je geen kwaad doen; weet je, het is om den beer — maar vertel me eerst van uwen God. Ik zou het graag hooren en weet niet of moeder het wel hebben wil.”

Markus vertelde nu van Jezus, den grooten Kinder-vriend, hoe Hij de kinderen in de armen genomen en gezegend heeft. Stefanus zag hem hoe langer zoo meer verwonderd aan. Eindelijk vroeg hij: »Kent die Man mij ook?”

»Welke Man?”

»Wel Jezus Christus van wien gij spreekt.”

»Ja, mijn moeder zegt, dat Hij allen liefheeft en die Hem liefhebben, neemt Hij tot Zich in het Paradijs daarboven in den Hemel.

»Daar zou ik graag heen gaan, wat dunkt u, zou ik daar ook zulk een . . . dwerg zijn als hier?”

»Neen, Stefanus, mijn moeder zegt, daar zijn wij allen schoon en hebben witte kleederen aan.”

»Dan wil ik er zeker heen, Markus, vertel maar meer van Uwen Heere Jezus.”

De knaap vertelde hem, wat hij van zijn moeder gehoord had, zeide ook den tekst op: »alzo lief heeft God de wereld gehad” en zong: Nu bidden wij den Heiligen Geest en hoewel de dwerg telkens om meer vroeg, wist Markus niet hoe het verder was.

Daar de berenleider veel geld had gekregen voor de paarden, kon hij vooreerst thuis blijven en dat deed hij. Twee weken gingen voorbij, Markus bleef treurig, hoewel hem geen kwaad werd gedaan en Stefanus hem inderdaad met bewijzen van liefde overlaadde. De vader wilde verder trekken, maar moeder ver-zette zich, »want,” zei zij, »Stefanus heeft koorts en

die moet eerst over zijn." De berenleider bromde en gaf toe.

Over drie dagen zal het beter zijn, had de moeder gezegd; maar het was niet zoo. De arme knaap werd hoe langer zoo zieker. Markus was altijd bij hem en moest maar aldoor vertellen en bidden en zingen. Weer was het avond geworden. Het was koel buiten. Voor de hut stonden de berenleider en zijn vrouw en de laatste zeide: »Wij zullen hier ons kind moeten begraven; het gebrekkige lichaam kan het niet meer verdragen.»

De man zuchtte diep, streek zich met de hand over het voorhoofd en zei niets. De vrouw ging voort: »de roof van het kind heeft ons onheil gebracht; laat het naar huis gaan, wie weet, wordt Stefanus dan weer gezond!»

Hij schudde het hoofd.

»Ge hebt wraak genomen, zooals gij dat gewenscht hebt, Titus; wilt ge nu uw eigen kind dooden?»

»Vrouw, wat praat ge, hebt ge misschien ook wat gehoord van wat die jongen daar binnen vertelt?»

«Neen, daar luister ik niet naar; ik denk slechts aan mijn jongen.»

Langzaam wilden de ouders de hut binnen treden. maar onwillekeurig bleven zij aan de deur staan. Stefanus had zich opgericht, zijne door de koorts schitterende oogen waren op Markus gericht, die zachtkens zong: »nu bidden wij den Heiligen Geest''. Toen hij geëindigd had, sloeg hij den arm om den dwerg, want deze was plotseling bleek geworden, terwijl een glimlach over het magere, zwakke gelaat vloog.

»Voelt ge u niet goed, Stefanus?»

»Neen; och toe, bid nog het Onze Vader.»

Markus bad hartelijk.

»En nu: zoo lief heeft God de wereld gehad.»

Markus zei den tekst op.

Toen ging de knaap liggen en zijne handen grepen onrustig rond op het dek. Nu bemerkte hij zijn ouders en glimlachte. Zij traden nader en zagen, dat er een groote verandering over hem gekomen was. De vrouw greep de uitgeteerde hand van haar kind; zij was koud.

»Markus,» fluisterde de dwerg, »en meent gij werkelijk, dat ik in den Hemel zal komen?»

»Ja, Stefanus.»

»Nog eens den tekst, toe!»

Markus vouwde de handen en begon: »Zoo lief heeft God de wereld gehad!» De lippen van den stervende bewogen zich, hij sprak de woorden onhoorbaar na; toen lag hij neder met gesloten oogen. Plotseling opende hij ze weer: »Vader, moeder, brengt Markus naar huis; hij heeft mij den weg naar den Hemel gewezen,» stiet hij heftig uit. Nog één blik der liefde omvatte de drie, toen viel hij neder en . . . gaf den geest.

Vertwijfeld en radeloos zat het ouderpaar den ganschen nacht bij den doode: zij wisten niet, waar hulp te vinden en wilden het ook niet weten. Markus leunde met het hoofd tegen den wand; hij sliep. Toen de morgen grauwde, gingen de ouders naar buiten en groeven een graf. De vader droeg het lijk erheen; hun laatsten deken hadden zij om den doode geslagen. Markus plukte wilde viooltjes en andere kleine bloempjes, die strooide hij op het graf. Een lijster zong

haar lied in de takken van een beuk en de houtduiven deden een zwaarmoedig lied hooren. Titus echter sprak tot den knaap: »bid.»

Markus vouwde de handen, en plechtig klonk in dien dieptreurigen morgen: »Onze Vader, Die in de Hemelen zijt.»

Nog dienzelfden dag begon voor Markus de thuisreis — want de arme ouders hadden hun kind zoo innig liefgehad, al was hij een dwerg en al waren zij slechts berenleiders, dat zij met liefde voldeden aan den wensch huns kinds: uit en met en door liefde gebeuren alle goede dingen, die uit God zijn, omdat God liefde is.

En op den Leeuwenburg — daar had God een werk begonnen in de ziel van den beroofden ridder. Vrouwe Edeltraut had hem gesproken van boete en gebed en — God had haar woorden gezegend.

Toen aan den avond van den eersten dag, dat hij was in zijn ouders huis ter ruste ging, het moede hoofd van den knaap op het blanke kussen nederlag, vroeg hij: »moeder wilt gij bidden, ik ben zoo moe! Och zeg nog eens: Alzoo lief heeft God de wereld gehad!»

Vrouwe Edeltraut deed het en nog eer het amen klonk, was Markus ingeslapen. Zij echter stond nog langen tijd hand in hand met heer Rochus; zij konden zich niet verzadigen aan de geliefde trekken en niet genoeg prijzen de wonderbare wegen des Heeren, die door het diepe dal des lijdens gevoerd had ter hemelsche vreugde.